

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра епізоотології, мікробіології і вірусології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету ветеринарної медицини

Цвіліховський М.І.

” 06 2021 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри епізоотології, мікробіології і вірусології

Протокол №6 від “25” травня 2021 р.

Завідувач кафедри епізоотології, мікробіології і вірусології

(Мельник В.В.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Епізоотологія та інфекційні хвороби”

(назва навчальної дисципліни)

для підготовки фахівців ОС „Магістр”

Галузь знань 21 – Ветеринарна медицина

спеціальність 212 – «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

спеціалізація _____

Факультет ветеринарної медицини

Термін підготовки 6 років

Розробники: к.вет.н. доцент Мельник В.В., к.вет.н. доцент Литвиненко В.М.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

1. Опис навчальної дисципліни “Епізоотологія та інфекційні хвороби”

(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	<u>21 – Ветеринарна медицина</u> (шифр і назва)	
Напрямок підготовки	_____ (шифр і назва)	
Спеціальність	<u>212 – «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»</u> (шифр і назва)	
Освітній ступінь	<u>Магістр</u> (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна (вибіркова)	
Загальна кількість годин	_____ 255 _____	
Кількість кредитів ECTS	_____ 8,5 _____	
Кількість змістових модулів	_____ 8 _____	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)		
Форма контролю	Екзамен, залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	денна форма навчання
Рік підготовки	<u>2021</u>	<u>2022</u>
Семестр	<u>7</u>	<u>8</u>
Лекційні заняття	_____ 30 _____ год.	_____ 30 _____ год.
Практичні, семінарські заняття	_____ год.	_____ год.
Лабораторні заняття	_____ 45 _____ год.	_____ 60 _____ год.
Самостійна робота	_____ 60 _____ год.	_____ 30 _____ год.
Індивідуальні завдання	_____ год.	_____ год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:		
аудиторних	_____ 5 _____ год.	_____ 6 _____ год.
самостійної роботи студента	_____ 4 _____ год.	_____ 2 _____ год.
–		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання епізоотології є засвоєння студентами теоретичних і методологічних основ інфекційного та епізоотичного процесів, закономірностей, які лежать в основі розвитку інфекційних хвороб, оволодіння методами діагностики інфекційних хвороб бактеріальної, вірусної і грибною природи, навиками науково-обґрунтованого планування, організації і проведення протиепізоотичних заходів.

Завдання:

- причини виникнення інфекцій;
- роль мікроорганізмів, стану організму тварин і факторів зовнішнього середовища в виникненні різних форм інфекції;
- загальну резистентність і специфічний імунітет, їх практичне значення у вченні про інфекцію та імунітет;
- суть і характеристику епізоотичного процесу, роль джерел збудника інфекції, механізмів передачі і стану сприйнятливості тварин в розвитку і згасанні епізоотій;
- профілактичні заходи як єдину державну науково-обґрунтовану систему профілактики і заходів боротьби з інфекційними хворобами, в тому числі загальну та специфічну профілактику;
- способи та засоби терапії інфекційних хвороб, їх значення в локалізації і ліквідації вогнищ інфекції;
- місце і значення дезінфекції, дезінсекції і дератизації в комплексі протиепізоотичних заходів. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

1. Епізоотичний процес та його рушійні сили.
2. Закономірності розвитку епізоотичного процесу та стадійність епізоотій.
3. Методику епізоотичного обстеження неблагополучних господарств з визначенням в них епізоотичної ситуації.
4. Методи аналізу епізоотичної ситуації (враховуючи нозологічну структуру захворювань, питому вагу окремої хвороби, широту поширення хвороби, коефіцієнт вогнищевості, тощо).
5. Принципи протиепізоотичної роботи.
6. Знання та розуміння загальних принципів описової епідеміології, застосування її до боротьби з хворобами, та здатність отримувати та правильно використовувати інформацію з відповідних джерел.
7. Основи епізоотологічного прогнозування (етапи та завдання прогнозування, основні та додаткові фактори прогностичного фону різних захворювань).
8. Питання про ветеринарну медицину.

9. Місце та значення дезінфекції, дератизації та дезінсекції в комплексі протиепізоотичних заходів (дезінфекція приміщень в присутності тварин, пасік, інкубаторів, на залізничному, водному транспорті, тощо).
10. Хвороби, загальні для декількох видів тварин.
11. Хвороби жуйних тварин.
12. Хвороби свиней.
13. Хвороби коней.
14. Хвороби молодняка.
15. Хвороби птахів.
16. Хвороби собак та хутрових звірів.
17. Хвороби бджіл.
18. Хвороби риб.
19. Знати, де знайти актуальну та надійну інформацію щодо нових хвороб та хвороб, що швидко поширюються.
20. Знати, які хвороби тварин (включаючи домашніх тварин) вимагають обов'язкового інформування компетентного органу, щоб запобігти їх поширенню;
21. Знати, де знайти актуальну інформацію щодо специфічних хвороб, їх попередження, контролю, включаючи механізми швидкого реагування.

вміти:

1. Самостійно провести епізоотологічне обстеження господарства, встановити причини захворюваності і загибелі тварин.
2. Грамотно написати акт повного обстеження господарства.
3. Виявляти шляхи занесення збудника інфекції в господарство та визначити закономірності епізоотичного процесу в конкретних умовах даного вогнища.
4. Розробляти конкретні заходи, спрямовані на швидку локалізацію епізоотичного вогнища, попередження нових захворювань і повну ліквідацію захворювання.
5. Розуміти та брати участь відповідним чином в епідеміологічних розслідуваннях, включаючи збір, поводження та транспортування взятих проб чи зразків.
6. Правильно і обґрунтовано розробити систему протиепізоотичних заходів при різних інфекційних хворобах.
7. Організувати і провести дезінфекцію різних об'єктів та дезінфекцію приміщень в присутності тварин.
8. Провести протиепізоотичну роботу в господарствах промислового типу.
9. Розробити і провести систему оздоровчих заходів в епізоотичному вогнищі.
10. Визначати нозологічну структуру захворювання, питому вагу окремої хвороби, широту поширення хвороби, коефіцієнт вогнищевості.
11. Визначати епізоотологію захворювання:
  - сприйнятливість до збудника хвороби окремих видів тварин та людей, вплив віку, статі та породи на сприйнятливість;
  - джерела та резервуар збудника хвороби;

- механізм та фактори передачі збудника хвороби;
  - шляхи зараження;
  - шляхи заносу та розповсюдження збудника хвороби;
  - особливості епізоотичного процесу (контагіозність, сезонність, періодичність, захворюваність, летальність, стаціонарність та інші показники);
  - вплив зовнішнього середовища, природно - географічних та соціально-економічних факторів на інтенсивність епізоотологічного процесу.
12. Вміти робити та пояснювати збір зразків, поводження з ними, раціонально використовувати відповідні діагностичні та терапевтичні інструменти для попередження та боротьби з транскордонними хворобами та патогенами;
  13. Вміти діяти відповідно до регламенту щодо транскордонних хвороб та вміти знайти актуальну інформацію стосовно цих хвороб.
  14. Описувати існуючі програми попередження та боротьби з поширеними зоонозами, заразними хворобами, новими хворобами та хворобами, що швидко поширюються, включаючи ідентифікацію тварин, відслідковуваність та нагляд з боку відповідного ветеринарного органу;
  15. Розуміти та брати участь в реалізації плану дії в надзвичайних умовах для контролю транскордонних хвороб, включаючи гуманний забій тварин;
  16. Розуміти та брати участь у планових та екстрених вакцинаціях, а також у планових програмах планового дослідження, вибірки та лікування;
  17. Пояснювати концепцію «системи раннього виявлення хвороб»;

1. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вчення про інфекційний процес

Тема лекційного заняття 1. Введення в епізоотологію. Предмет і методи епізоотології. Історія розвитку науки епізоотологія. Зв'язок епізоотології з іншими науками. Взаємовідносини мікро- і макроорганізмів. Епізоотологічні аспекти вчення про інфекцію. Інфекційний процес та форми його прояву. Роль мікроорганізмів в інфекційному процесі.

Тема лекційного заняття 2. Вплив факторів зовнішнього середовища на розвиток та прояв інфекційного процесу. Види інфекцій. Інфекційна хвороба і форми її прояву. Значення макроорганізму в розвитку та прояві інфекційного процесу. Неспецифічна (природна) резистентність і специфічний імунітет. Імунодефіцити.

Тема лекційного заняття 3. Суть епізоотичного процесу. Епізоотичний ланцюг і його ланки: джерело збудника інфекції, резервуар збудника інфекції, механізм передачі збудника, сприйнятливі тварини. Рушійні сили епізоотичного процесу. Механізм, фактори та шляхи передачі збудників інфекційних хвороб. Вплив кліматичних, метеорологічних, географічних та інших природних умов, а також соціально-економічних факторів на виникнення та прояв епізоотій. Сезонність і періодичність прояву епізоотій. Поняття про горизонтальний та вертикальний шляхи передачі збудника хвороби.

Тема лекційного заняття 4 Сприйнятливі тварини. Індивідуальна та групова схильність тварин до захворювань. Значення схильності тварин в епізоотичному процесі. Форми прояву епізоотичного процесу: спорадія, ензоотія, панзоотія. Динаміка епізоотій та характеристика її основних стадій. Особливості прояву епізоотії в замкнутому (ізолюваному) і незамкнутому (неізолюваному) стаді тварин. Епізоотичне та природне вогнище інфекційних хвороб. Поняття про епізоотичне вогнище, неблагополучний пункт та загрозову зону. Види епізоотичних вогнищ. Вчення про природну вогнищевість інфекційних хвороб. Поняття про краєву епізоотологію і епізоотологічну географію, їх зв'язок з питанням екології.

Змістовий модуль 2. Епізоотичний процес і його рушійні сили

Тема лекційного заняття 5. Номенклатура і принципи класифікації інфекційних хвороб. Зоонози, зооантропонози, антропозонози. Закони і категорії епізоотології. Еволюційно-екологічні аспекти інфекційних хвороб тварин. Інтенсивні та екстенсивні показники ступеню напруженості епізоотичного процесу. Терапія та лікувально-профілактичні заходи при інфекційних хворобах тварин. Заходи і методи індивідуальної та групової неспецифічної і специфічної терапії.

Тема лекційного заняття 6. Загальна і спеціальна профілактика інфекційних хвороб. Особливості загальних протиепізоотичних заходів при інфекційних хворобах. Дезінфекція, дезінсекція і дератизація, їх місце та значення в комплексі протиепізоотичних заходів. Характеристика дезінфекційних засобів та техніка проведення дезінфекції різних об'єктів. Правила безпеки. Способи контролю ефективності дезінфекції.

Тема лекційного заняття 7. Біозахист і біобезпека. Способи боротьби з особливо небезпечними транскордонними та емерджентними хворобами.

Змістовий модуль 3. Інфекційні хвороби, спільні для декількох видів тварин

Тема лекційного заняття 8. Сибірка

Тема лекційного заняття 9. Сказ.

Тема лекційного заняття 10. Туберкульоз

Тема лекційного заняття 11. Бруцельоз.

Тема лекційного заняття 12. Лептоспіроз.

Тема лекційного заняття 13. Ящур.

Тема лекційного заняття 14. Хламідіози

Змістовий модуль 4. Інфекційні хвороби жуйних

Тема лекційного заняття 15. Пріонні хвороби.

Змістовий модуль 5. Інфекційні хвороби свиней

Тема лекційного заняття 1. Африканська чума свиней.

Тема лекційного заняття 2. Вірусний трансмісивний гастроентерит свиней. (Коронавірусні інфекції свиней) Епідемічна діарея.

Тема лекційного заняття 3. Респіраторно-репродуктивний синдром свиней.

Тема лекційного заняття 4. Цирковірусна інфекція свиней.

Змістовий модуль 6. Інфекційні хвороби птахів

Тема лекційного заняття 5. Інфекційний бронхіт. Інфекційний ларинготрахеїт.

Тема лекційного заняття 6. Інфекційний бурсит (хвороба Гамборо).

Тема лекційного заняття 7. Ньюкаслська хвороба.

Тема лекційного заняття 8. Грип птахів, коней і свиней.

Змістовий модуль 7. Інфекційні хвороби коней, м'ясоїдних, хутрових звірів і молодняка тварин

Тема лекційного заняття 9. Сап. Інфекційний енцефаломієліт коней.

Тема лекційного заняття 10. Колібактеріоз молодняка тварин.

Тема лекційного заняття 11. Сальмонельоз тварин..

Тема лекційного заняття 12. Міксоматоз кролів. Вірусна геморагічна хвороба кролів.

Тема лекційного заняття 13. Чума м'ясоїдних. Коронавірус котів та собак.

Змістовий модуль 8. Інфекційні хвороби м'ясоїдних, кролів, риб і бджіл

Тема лекційного заняття 14. Основні інфекційні хвороби риб, їх профілактика та заходи боротьби. Ознайомлення з системою протиепізоотичних заходів в рибгосподарстві

Тема лекційного заняття 15. Ветеринарно-профілактичні заходи з хвороб бджіл на пасіках.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Вчення про інфекційний процес. Епізоотичний процес і його рушійні сили												
Тема 1. Назва	6	2		2		2						
Тема 2. Назва	6	2		2		2						
Тема 3. Назва	4	2				2						
Тема 4. Назва	4	2				2						
Модуль 1	2			2								
Разом за змістовим модулем 1	22	8		6		8						
Змістовий модуль 2. Система протиепізоотичних заходів												
Тема 5. Назва	6	2		2		2						
Тема 6. Назва	4	2		2								
Тема 7. Назва	6	2		2		2						
	4			2		2						
Модуль 2	2			2								
Разом за змістовим модулем 2	20	6		10		6						
Змістовий модуль 3. Інфекційні хвороби, спільні для декількох видів тварин												
Тема 1. Назва	8	2		2		4						
Тема 2. Назва	8	2		2		4						

Тема 3. Назва	8	2	2	4					
Тема 4. Назва	8	2	2	4					
Тема 5. Назва	8	2	2	4					
Тема 6. Назва	6	2	2	4					
Тема 7. Назва	8	2	2	4					
Модуль 3	4		2						
Разом за змістовим модулем 3	60	14	16	28					
Змістовий модуль 4. Інфекційні хвороби жуйних									
Тема 1. Назва	6		2	4					
Тема 2. Назва	6	2	2	2					
Тема 3. Назва	6		2	4					
Тема 4. Назва	4		2	2					
Тема 5. Назва	6		2	4					
Тема 6. Назва	4		2	2					
Модуль 4	1		1						
Разом за змістовим модулем 4	33	2	13	18					
Змістовий модуль 5. Інфекційні хвороби свиней									
Тема 1. Назва	4	2	2						
Тема 2. Назва	4		2	2					
Тема 3. Назва	4	2	2						
Тема 4. Назва	4		2	2					
Тема 5. Назва	4	2	2						
Тема 6. Назва	4		2	2					
Тема 7. Назва	4	2	2						
Модуль 5	2		2						
Разом за змістовим модулем 5	30	8	16	6					
Змістовий модуль 6. Інфекційні хвороби птахів									
Тема 1. Назва	6	2	2	2					
Тема 2. Назва	6	2	2	2					
Тема 3. Назва	6	2	2	2					
Тема 4. Назва	6	2	2	2					
Тема 5. Назва	6		2	2					
Тема 6. Назва	2		2						
Модуль 6			2						
Разом за змістовим модулем 6	32	8	14	10					
Змістовий модуль 7. Інфекційні хвороби коней, м'ясоїдних, хутрових звірів і молодняка тварин									
Тема 1. Назва	5	2	2	1					
Тема 2. Назва	4	2	2						
Тема 3. Назва	3	2	2	1					
Тема 4. Назва	4	2	2						
Тема 5. Назва	3		2	1					
Тема 6. Назва	2		2						
Тема 7. Назва	5	2	2	1					
Модуль 7	2		2						
Разом за змістовим модулем 7	30	10	16	4					

Змістовий модуль 8. Інфекційні хвороби риб і бджіл											
Тема 1. Назва	6	2		2		2					
Тема 2. Назва	4			2		2					
Тема 3. Назва	2			2							
Тема 4. Назва	6	2		2		2					
Тема 5. Назва	4			2		2					
Тема 6. Назва	4			2		2					
Модуль 8	2			2							
Разом за змістовим модулем 8	28	4		14		10					
Усього годин	255	60		105		90					
Курсовий проект (робота) з дисципліни “Епізоотологія та інфекційні хвороби”	-	-	-	-		-		-	-	-	-
Усього годин		60		120		90					

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Ветеринарні і ветеринарно-санітарні об'єкти. Ознайомлення з інфекційною клінікою та ізолятором, режим їх роботи. Роль лабораторно-діагностичних досліджень при інфекційних хворобах тварин. Техніка взяття крові у тварин різних видів для лабораторно-діагностичних досліджень. Правила та техніка взяття і пересилки патологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Консервування патологічного матеріалу.	2

2.	Техніка та методика проведення алергічних досліджень тварин з одночасним клінічним оглядом. Організація щеплень. Ознайомлення з технікою вакцинації тварин та технікою введення імунних сироваток.	2
3.	МОДУЛЬ 1. ВЧЕННЯ ПРО ІНФЕКЦІЙНИЙ ПРОЦЕС. ЕПІЗООТИЧНИЙ ПРОЦЕС І ЙОГО РУШІЙНІ СИЛИ	2
4.	Вивчення методики епізоотологічного обстеження господарства та оформлення акту епізоотологічного обстеження. Методика ведення епізоотичних журналів та складання епізоотичних карт.	2
5.	Загальне ознайомлення з біопрепаратами: бактеріофаги, гамаглобуліни, алергени, діагностичні препарати для серологічних досліджень. Прогресивні методи імунізації тварин.	2
6.	Дезінфекція та її значення для профілактики та ліквідації інфекційних хвороб тварин. Види і об'єкти дезінфекції. Методи і засоби дезінфекції. Прилади та машини для проведення дезінфекції різних об'єктів.	2
7.	Методи і засоби дезінсекції та дератизації.	2
8.	МОДУЛЬ 2. СИСТЕМА ПРОТИЕПІЗООТИЧНИХ ЗАХОДІВ.	2
9.	Правець. Ботулізм. Сибірка.	2
10.	Псевдотуберкульоз. Туберкульоз.	2
11.	Хламідіози. Бруцельоз. Туляремія.	2
12.	Лістеріоз. Лептоспіроз. Риккетсіози.	2
13.	Віспа ссавців. Ящур. Пастерельози.	2
14.	Хвороба Ауескі. Сказ.	2
15.	Стахіботріотоксикоз. Аспергілотоксикоз. Фузариотоксикоз. Дерматомікози (Тріхофітія. Мікроспорія.)	2
16.	МОДУЛЬ 3 ХВОРОБ СПІЛЬНИХ ДЛЯ РІЗНИХ ВИДІВ ТВАРИН	2
17.	ЕМКАР. Злоякісний набряк. Браздот.	2
18.	Лейкоз. Злоякісна катаральна лихоманка ВРХ. Блутанг. Пошесне запалення легень ВРХ.	2
19.	Парагрип-3. Вірусна діарея ВРХ. Інфекційний ринотрахеїт.	2
20.	Нодулярний дерматит ВРХ. Чума ВРХ. Кампілобактеріоз.	2
21.	Паратуберкульоз. Некробактеріоз. Копитна гниль.	2
22.	Інфекційна ентеротоксемія овець. Контагіозна ектіма овець і кіз. Інфекційний мастит овець. Інфекційна агалактія овець і кіз.	2
23.	МОДУЛЬ 3 ХВОРОБ ЖУЙНИХ	2
24.	Класична чума свиней.	2

25.	Колієнтеротоксемія (набрякова хвороба свиней). Тешенська хвороба.	2
26.	Бешиха свиней. Актинобацилярна плевропневмонія.	2
27.	Дизентерія свиней. Анаеробна дизентерія свиней.	2
28.	Везикулярна екзантема свиней. Везикулярна хвороба.	2
29.	Гемофільозний полісерозит. Інфекційний атрофічний риніт свиней.	2
30.	Псевдомоноз свиней. Парвовірусна інфекція (хвороби репродуктивних органів свиней).	2
31.	МОДУЛЬ 3 ХВОРОБ СВИНЕЙ	2
32.	Респіраторний мікоплазмоз. Вірусний гепатит каченят. Вірусний синусит каченят.	2
33.	Кандидамікоз птахів. Аспергільоз.	2
34.	Сальмонельоз птахів. Пулороз-тиф.	2
35.	Лейкоз птахів. Віспа птахів.	2
36.	Орнітоз. Пастерельоз (холера) птахів.	2
37.	Нейролімфоматоз (хвороба Марека). Синдром зниження несучості.	2
38.	МОДУЛЬ 3 ХВОРОБ ПТАХІВ	2
39.	Вірусні ентерити новонароджених тварин. Стрептококоз.	2
40.	Мит коней. Епізоотичний лімфангоїт коней.	2
41.	Вірусний артеріїт. Африканська чума коней.	2
42.	Інфекційна анемія коней. Інфекційний метрит коней.	2
43.	Ринопневмонія коней. Контагіозна плевропневмонія.	2
44.	Алеутська хвороба норок. Пастерельоз хутрових. Псевдомоноз норок.	2
45.	Аденовірусна інфекція м'ясоїдних. Вірусні ентерити м'ясоїдних. Інфекційний гепатит м'ясоїдних. Анемія кішок.	2
46.	Вірусний перитоніт кішок. Панлейкопенія котів. Коронавірус котів (вірусний перитоніт кішок). Каліцивіроз. Лейкоз кішок.	2
47.	ХВОРОБИ КОНЕЙ, М'ЯСОЇДНИХ, ХУТРОВИХ ЗВІРІВ І МОЛОДНЯКУ ТВАРИН	2
48.	Варроз бджіл. Нозематоз та акарапідоз. Гафніоз. Сальмонельоз та колібактеріоз бджіл, септицемія бджіл. Токсикози бджіл (падевий, хімічний, сольовий та пилковий).	2
49.	Європейський та американський гнилець бджіл.	2
50.	Мішечкуватий розплід. Хронічний та гострий вірусний параліч бджіл. Аскофероз та аспергільоз бджіл. Меланоз бджіл	2

51.	Аеромоноз (фурункульоз) лососевих. Аеромоноз коропів. Весняна віремія коропів. Вібріоз. Вірусна геморагічна септицемія. Псевдомонози коропів.	2
52.	Вірусне захворювання каналного сома. Вірусний некроз еритроцитів. Віспа коропів. Герпесвірусна хвороба лососевих. Бранхіомікоз риб. Сапролегніоз риби й ікри в рибницьких господарствах.	2
53.	МОДУЛЬ 3 ХВОРОБ РИБ І БДЖІЛ	2
54.	Разом	105

7. Індивідуальні завдання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Техніка та методика проведення алергічних досліджень тварин з одночасним клінічним оглядом.	4
2.	Правила та техніка взяття і пересилки патологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Консервування патологічного матеріалу.	4
3.	Методика складання проектів розпоряджень представників влади з питань боротьби з інфекційними хворобами тварин. Методика складання планів протиепізоотичних заходів.	4
4.	Інструкція щодо заходів з профілактики та боротьби з сказом	2
5.	Інструкція з профілактики та боротьби з туберкульозом тварин	4
6.	Інструкція про заходи профілактики і ліквідації бруцельозу тварин	6
7.	Інструкція щодо заходів з профілактики та боротьби з лейкозом тварин	6
8.	Інструкція про заходи профілактики і ліквідації сапу	6
9.	Інструкція про заходи профілактики і ліквідації Ємкарот тварин	6
10.	Інструкція щодо заходів з профілактики та боротьби з хламідіозом сільськогосподарських тварин	6
11.	Інструкція про заходи профілактики і ліквідації сальмоельозу	6
12.	Інструкція профілактики та боротьби з бешихою свиней	6
13.	Інструкція про заходи профілактики та ліквідації класичної чуми свиней	6
14.	Інструкція з профілактики та ліквідації репродуктивно-респіраторного синдрому свиней	4
15.	Інструкція про заходи з профілактики та ліквідації захворювання коней грипом	4

16.	Інструкція про заходи з профілактики та ліквідації захворювання птиці на віспу	4
17.	Анемія кішок	4
18.	Лейкоз кішок	4
19.	Краснуха коропів.	4
20.	Запалення плавального міхура.	4
21.	Вірусна геморагічна септицемія лососевих.	4
22.	Мікози риб (бранхіомікоз і сапролегніоз).	4
23.	Разом	90

8. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕПІЗООТОЛОГІЯ ТА ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ»

І. ЗАГАЛЬНА ЕПІЗООТОЛОГІЯ:

1. Поняття імунітету та його види.
2. Поняття патогенності та вірулентності (наведіть приклади).
3. Методи дослідження в епізоотології.
4. Інфекція та форми її прояву.
5. Динаміка прояву інфекційної хвороби.
6. Поняття про епізоотичний процес (рушійні сили епізоотичного процесу).
7. Закономірності розвитку та інтенсивність прояву епізоотичного процесу.
8. Вплив природно-кліматичних та соціально-економічних факторів на епізоотичний процес.
9. Поняття про епізоотичне вогнище. Поняття про природну вогнищевість інфекційних хвороб (наведіть приклади).
10. Головні завдання епізоотологічного обстеження. Опишіть план повного епізоотологічного обстеження господарства.
11. Номенклатура інфекційних хвороб (принципи класифікації інфекційних хвороб).
12. Загальна та спеціальна профілактика інфекційних хвороб тварин і птиці.
13. Комплекс оздоровчих заходів та ліквідація інфекційних хвороб тварин і птиці. Поняття карантину та карантинних обмежень в неблагополучних пунктах (господарствах)
14. Дезінфекція та її призначення (види і об'єкти), методи проведення дезінфекції.
15. Дератизація та її призначення (види і об'єкти), методи проведення дератизації.
16. Дезінсекція та її призначення (види і об'єкти), методи проведення дезінсекції.
17. Контроль якості проведення дезінфекції (порядок відбору проб для бактеріологічного контролю).
18. Організація лікування тварин, хворих на інфекційні хвороби.

19. Опишіть правила і способи відбору патологічного матеріалу для лабораторної діагностики інфекційних хвороб тварин (бактеріологічні та вірусологічні дослідження).
20. Опишіть правила і способи відбору проб крові у тварин для проведення серологічних досліджень.
21. Правила техніки безпеки та особиста гігієна при обстеженні тварини з підозрою на інфекційне захворювання.
22. Способи і методи введення біопрепаратів в організм тварини.
23. Опишіть правила зберігання та транспортування біопрепаратів на прикладі вакцин
24. Апаратний та безапаратний способи аерозольної дезінфекції.
25. Вимоги до плану протиепізоотичних і оздоровчих заходів.
26. Опишіть техніку проведення внутрішньошкірної туберкулізації та облік алергічної реакції у ВРХ.
27. Опишіть техніку проведення малеїнової офтальмопроби у коней.
28. Опишіть техніку проведення туберкулізації та облік алергічної реакції у свиней.
29. Опишіть техніку проведення туберкулізації та облік алергічної реакції у птахів.
30. Поняття «захворюваність», «смертність», «летальність». Значення цих коефіцієнтів для епізоотології.
31. Поняття «ендогенна» та «екзогенна» інфекція, «рецидив», «ремісія», «реінфекція», «секундарна інфекція», «суперінфекція» (визначення, приклади).
32. Поняття «ензоотія», «епізоотія», «панзоотія», «спорадичний випадок» (наведіть приклади з курсу загальної епізоотології).

II. СПЕЦІАЛЬНА ЕПІЗОТОЛОГІЯ: (спільні хвороби)

1. Дайте повну характеристику збудника сибірки (культурально-морфологічні властивості, стійкість).
2. Дайте повну характеристику збудника правця (культурально-морфологічні властивості, стійкість).
3. Дайте повну характеристику збудника ботулізму (культурально-морфологічні властивості, стійкість).
4. Дайте повну характеристику збудника лептоспірозу (культурально-морфологічні властивості, стійкість).
5. Дайте повну характеристику збудника лістеріозу (культурально-морфологічні властивості, стійкість).
6. Дайте повну характеристику збудника ящура (культурально-морфологічні властивості, стійкість).
7. Дайте повну характеристику збудника туберкульозу (культурально-морфологічні властивості, стійкість).

8. Дайте повну характеристику збудника пастерельозу (культурально-морфологічні властивості, стійкість).
9. Клініко – епізоотологічні особливості бруцельозу у овець і кіз.
10. Опишіть характерні патолого-анатомічні зміни за сибірки у великої рогатої худоби.
11. Опишіть лабораторну діагностику сибірки.
12. Особливості епізоотичного процесу за туберкульозу.
13. Опишіть патолого-анатомічні зміни за туберкульозу у великої рогатої худоби.
14. Опишіть лабораторну діагностику лептоспірозу.
15. Опишіть патогенез та клінічні ознаки сказу у тварин.
16. Опишіть лабораторну діагностику туберкульозу.
17. Опишіть лабораторну діагностику дерматомікозів сільськогосподарських тварин.
18. Клініко-епізоотологічні особливості ящуру у сільськогосподарських тварин.
19. Етіопатогенез ботулізму у сільськогосподарських тварин.
20. Етіологія та патогенез правцю у сільськогосподарських тварин.
21. Клінічні ознаки бруцельозу у сільськогосподарських тварин.
22. Опишіть клінічні ознаки правцю у коней.
23. Опишіть клінічні ознаки пастерельозу.
24. Етіологія та клініко-епізоотологічні особливості лістеріозу.
25. Етіологія та клініко-епізоотологічні особливості туляремії.
26. Етіологія та патогенез віспи тварин.
27. Етіологія та клініко-епізоотологічні особливості лептоспірозу.
28. Опишіть лабораторну діагностику сказу тварин.
29. Клініко-епізоотологічні особливості лістеріозу у сільськогосподарських тварин.
30. Етіологія та патогенез туляремії у сільськогосподарських тварин.
31. Клініко – епізоотологічні особливості хламідіозу у сільськогосподарських тварин і птахів.
32. Етіологія та клініко-епізоотологічні особливості грипу тварин.

9. Методи навчання

- Словесні (лекційний, пояснення, дискусія, інструктаж, бесіда);
- Наочні (демонстрація презентацій, фото відео);
- Практичні (лабораторна робота, практична робота, статистична обробка)

10.Форми контролю

- Поточний (опитування, тестування);
- Рубіжний (контрольна робота, реферат, модулі);
- Підсумковий (тестування, залік, іспит).

11. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол № 6 з табл. 1.

Оцінка національна	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студента, бали
Відмінно	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82 – 89
	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74 – 81
Задовільно	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64 – 73
	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 63
Незадовільно	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35 – 59
	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01 – 34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

12. Методичне забезпечення

1. Практикум із загальної епізоотології: навчальний посібник / Недосєков В.В., Литвин В.П., Мазур Т.В., Поліщук В.В., Литвиненко В.М., Сорокіна Н.Г., Мельник В.В., Гомзіков О.М. / За заг. ред. д-ра вет. наук, професора В.В. Недосєкова. – К., 2011. – 189 с.
2. Методичні вказівки «Пастерельоз сільськогосподарських тварин». Центр інформаційних технологій, Київ. - Мазур Т.В., Недосєков В.В., Ткаченко В.В., Мельник В.В. – Київ, 2009. - 23 с.
3. Програма та методичні вказівки з навчальної практики студентів ф-ту ветеринарної медицини з дисципліни «Епізоотологія та інфекційні хвороби». Центр інформаційних технологій, Київ. - Укладачі: Недосєков В.В., Литвин В.П., Мазур Т.В., Поліщук В.В., Литвиненко В.М., Сорокіна Н.Г., Мельник В.В., Гомзіков О.М., Мартинюк О.Г., Ткаченко В.В.. – Київ, 2010. - 20 с.
4. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Епізоотологія та інфекційні хвороби» (для студентів факультету ветеринарної медицини). Центр інформаційних технологій, Київ. - Недосєков В.В., Литвин В.П., Мазур Т.В., Поліщук В.В., Сорокіна Н.Г., Литвиненко В.М., Мельник В.В., Гомзіков О.М. – Київ, 2010. - 30 с.
5. Методичні вказівки «Лептоспіроз сільськогосподарських тварин». Центр інформаційних технологій, Київ. - Недосєков В.В., Литвин В.П., Поліщук

- В.В., Мельник В.В., Гомзиков О.М.. - Київ, 2010. - 23 с.
6. Методичні вказівки «Аерозолі у ветеринарній медицині». Центр інформаційних технологій, Київ. - Недосеков В.В., Литвин В.П., Поліщук В.В., Гомзиков О.М., Мельник В.В. - Київ, 2010. - 32 с.
  7. Методичні вказівки «Алергічні дослідження у ветеринарній медицині». Центр інформаційних технологій, Київ. Недосеков В.В., Литвин В.П., Поліщук В.В., Мельник В.В., Гомзиков О.М. – Київ, 2010 - 17 с.
  8. Посібник по викоріненню хвороб шляхом стемпінг-аут. Методичні вказівки для студентів ОКР «Магістр» // В.В. Недосеков, В.В. Макаров, В.В. Мельник / Видавничий центр НУБіП України. – Київ, 2011. – 145 с.

13. Рекомендована література

Базова

1. Адо А.Д. Вопросы общей нозологии. - М.: Медицина, 1985.
2. Акаєвський А.П. Анатомія свійських тварина. - М.: Колос, 1968.
3. Антонова В.Я., Блинов П.Н. Лабораторные исследования в ветеринарии. - М: Колос, 1971.
4. Архипов Н.И., Бакулов И.А., Соковых Л.И. Медленные инфекции животных. -М.: Агропромиздат, 1988.
5. Беяков В. Д., Ходырев А. П., Тотолян А. А. Стрептококковая инфекция. — М: 1975. — 294с.
6. Ботулизм: Патогенез. Клиника. Лечение / Под ред. Г.М. Шубы. — Саратов: Изд-во Са-рат. ун-та, 1991. - 284 с.
7. Виноградов-Волжинский Д. В., Левитов Т. А. Карантинные болезни. — Л.: Медицина, 1975. - 184с.
8. Горбунова А.С., Пысина Т.В. Грипп животных. - М.: Колос, 1973.
9. Гранитов В.М. Хламидиозы. – М.: Медицинская книга, Н.Новгород: Издательство НГМА, 2000. – 192 с.
10. Данилевський В. М. Довідник по ветеринарній терапії. - М.: Колос, 1983.
11. Дарабан Е.В. Готові лікарські засоби: Довідник. - Київ: Здоров'я, 1975.
12. Забелло Є.М. Патологічна анатомія інфекційних хвороб тварин. - К.: Аграрна наука, 1997.
13. Иванов К. С., Лобзин Ю. В., Бондарев Э. В., Волжанин В. М. и др. Псевдотуберкулез. — СПб.: Воен.-мед. акад., 1994. — 51 с.
14. Инфекционные болезни животных. Справочник / Под ред. Д.Ф. Осидзе. — М.: Агропромиздат, 1987. – 288 с.
15. Карантинные и малоизвестные болезни животных,. Под ред. И.А.Бакулова. - М.: Колос, 1983.
16. Клаус Бикхард. Клиническая ветеринарная патофизиология. - М.:

Аквариум, 2001.

17. Кленова И.Ф., Ілюхін КН., Написанова Л. А.Закордонні ветеринарні препарати в Росії. Довідник. - М.: Еверест, 1999.

18. Коляков Я. Е., Инфекционный энцефаломиелит, в кн.: Вирусные болезни лошадей, М., 1973, с. 5 – 40.

19. Кудряшова А.А., Кузьмин В.А., Кудряшов А.А., ред., Святковский А.В., Алиев А.С. Инфекционные болезни животных / Издательство: Издательство ЛАНЬ, 2007. – 608 с.

20. Линева Л. Фізіологічні показники норми тварин: Довідник. М.: АКВАРИУМ ЛТД, 2001. - С. 154-161.

21. Методы лабораторной диагностики вирусных болезней животных. Справочник. В.Н. Сюрин, Р.В. Белоусова, Б.В. Соловьев и др. - М.: Агропромиздат, 1986.

22. Нахмансон В.М., Бурба Л.Г. Дифференциальная диагностика инфекционных болезней сельскохозяйственных животных. - М.: Росагропромиздат, 1990.

23. Никифоров В. Н., Никифоров В. В. Ботулизм. - Л.: Медицина, 1984. 199 с.

24. Нымм Э. М., Инфекционные энцефаломиелиты, в кн.: Инфекционные и инвазионные болезни лошадей, М., 1976. с. 3-28.

25. Патологоанатомическая диагностика вирусных болезней животных. Архипов Н.И., Чевелев С.Ф., Брагин Г.И. и др. -М.: Колос, 1984.

26. Практикум по диагностике инвазионных болезней животных / М.Ш. Акбаев, К.И. Абуладзе, В.И.Тараканов и др. - М.: Колос, 1994.

27. Ремезов А.П., Неверов В.А., Семенов Н.В. Хламидийные инфекции (клиника, диагностика, лечение). СПб. – 1995. – 43 с.

28. Сомов Г. П., Покровский В. И., Беседнова Н. Н. Псевдотуберкулез. — М.: Медицина, 1990.-238с.

29. Сюрин В.Н., Самуйленко А.Я., Соловьев Б.В., Фомина Н.В. Вирусные болезни животных. – Москва, ВНИТИБП, 928 с.

30. Таршис М.Г., Черкасский Б.Л. Болезни животных, опасные для человека. - М.: Колос, 1997.

31. Шварц Ф.А., Букова В.Е., Стовбун С.Ф. Столбняк. — Кишинев: Штиинца, 1986. — 199 с.

Допоміжна

1. Бакулов И.А., Таршис М.Г. Словарь ветеринарных терминов. - М.: АОЗТ «Эделвейс», 1995.

2. Ветеринарное законодательство. В 3-х томах. -М.: Колос, 1972, 1972, 1981.

3. Вингфилд В.Е. Секреты неотложной ветеринарной помощи / Пер. с англ. -

СПб.: Изд. БИНОМ – Невский диалект, 2000.

4. Ветеринарна дезінфекція, дезодорація, дезінсекція, дезінвазія, дератизація / Інструкція. - К., 2005.

5. Ветеринарные препараты: Справочник / Под ред. А.Д. Третьякова. - М.: Агропромиздат, 1988.

6. Довідник ветеринарних препаратів і кормових добавок зарубіжного виробництва / М.В. Косенко, П.П. Достоевський, А.В. Березовський, П.І Вербицький, Ю.М. Косенко, П.Д. Нікітін. - К.: Ветінформ, 1999.

7. Закон України "Про безпечність та якість харчових продуктів і продовольчої сировини". № 2809-ІУ. - К., 2005.

8. Закон України "Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції". № 1393-ХІУ. - К., 2000.

9. Камышников В.С. Справочник по клинико-биохимической лабораторной диагностике: в 2-х томах. - Минск: Беларусь, 2000. -Т.1,2.

10. Кленова И.Ф, Илюхина И.Н., Неписанова Л.Я. Зарубежные ветеринарные препараты в России: Справочник. - М., 1999.

11. Лекарственные средства ветеринарного назначения в России: Справочник / Под ред. Т.В. Жучковой. - М.: АстраФармСервис, 2001.

12. Справочник ветеринарных препаратов / Под ред. П.П. Достоевского. -К.: Урожай, 1986.

13. Російсько-український словник термінів ветеринарної медицини / Укладачі: Рудик С.К., Гудков С.П., Риженко Г.Ф. та ін. / К.: Урожай, 1994.

14. Сюрин В.Н., Белоусова Р.В., Фомина Н.В. Диагностика вирусных болезней животных. Справочник. -М.: Колос, 1991.

15. Эпизоотологический словарь-справочник. И.А. Бакулов, Г.Г. Юрков, В.А. Ведерников и др. -М.: Россельхозиздат, 1986.

14. Інформаційні ресурси

1. Большая медицинская библиотека <http://med-lib.ru/spravoch/infekt/index.php>
2. Державна ветеринарна та Фітосанітарна служба України www.vet.gov.ua/law/ua/
3. Ветеринарний простір www.edu.vet.ua/
4. Міжнародне епізоотичне бюро www.oie.int/en
5. International Committee on Taxonomy of Viruses www.ictvonline.org/index.asp